

- نمودار درختی ابتدا هر فصل —
- توضیح درس به زبان ساده همراه با مثال ها و نکات مفهومی —
- پرسش های تشریحی کتاب درسی و پاسخ کامل آنها به تفکیک هر درس —
- خودآزمایی های کتاب درسی همراه با پاسخ تشریحی —
- تمرین های تشریحی کتاب درسی و پاسخ کامل آنها به تفکیک هر درس —
- مسائل کتاب درسی و پاسخ کامل آنها به تفکیک هر درس —
- پرسش های چهارگزینه ای تألیفی همراه با پاسخ تشریحی —
- یک دوره آزمون خودسنجی آخرین ادوار پیام نور —
- به کارگیری مناسب ترین الگوهای طراحی و صنعت آرایشی برای عدم خشکی و پایداری بیشتر —

راهنما و بانک سوالات امتحانی

حسابداری و حسابرسی دولتی

مجید نوریان

علی شفیق زاده

سید مهدی محمد حسینی

سرشناسنامه	: نوریان، مجید.
عنوان و نام پدیدآورندگان	: راهنما و بانک سوالات امتحانی حسابداری و حسابداری دولتی / مجید نوریان، علی شفیق زاده، سیدمهدی محمدحسینی
مشخصات نشر	: تهران: خردمندان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۴۰۰ ص.
فهرست	: مجموعه کتاب‌های استاد.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۸-۱۴۵-۹
وضعیت فهرست‌نویس	: فیبای مختصر
یادداشت	: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شماره کتابشناسی مبر	: ۴۱۰۲۰۰

نام کتاب	: راهنما و بانک سوالات امتحانی حسابداری و حسابداری دولتی
مدیر مسئول انتشارات	: مهندس سید امین میرباقری
مدیر تألیف	: علیرضا مرزی
گردآورندگان و مؤلفین	: مجید نوریان، علی شفیق زاده، سیدمهدی محمدحسینی
ویراستار	: نرگس شیرازی
مدیر تولید	: مهدی سبحانی
صفحه‌آرا	: فاطمه آدیگوزل پور اردبیلی
نوبت چاپ	: اول ۹۵
شمارگان	: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت	: ۲۰۰۰۰۰ ریال
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۸-۱۴۵-۹

مجموعه استا
کتاب‌های

Kheradmandan Publications

تلفن: ۶۶۹۵۹۴۷۴ (خط)

تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - کوچه نوروز - پلاک ۱۰

دفتر مرکزی

هر گونه چاپ، تکثیر، یا باز نشر این اثر بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از افست، ریسوگراف یا زیراکس، بر روی هر حامل داده‌ای از کاغذ، سی‌دی یا وسایل مشابه، به صورت متن کامل یا خلاصه شده تحت هر نام اعم از کتاب، جزوه یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین توزیع، فروش، عرضه یا ارسال اثری که بدون مجوز ناشر تولید شده، ممنوع و موجب پیگرد قانونی است.

به برکت نام اعظم بسم الله الرحمن الرحيم که بی‌نهایت است و لامکان و بی‌زمان، اما به قدر فهم ما کوچک می‌شود! به قدر نیاز ما فرود می‌آید و به قدر ایمان ما راه‌گشا... ناانسان را امید و گم‌گشتگان را راه می‌شود... و در تاریکی ماندگان را نور...

روند تحولات اجتماعی در حوزه دانش مبین جایگاه خرد در جامعه‌ی مدرن انسان خردورز است. امروزه، انتشار آگاهی، در قالب اسلوب‌های مدون و دقیق صورت می‌گیرد و تدوین و تعریف سیادت‌های معین در این حوزه، دسترسی آسان را به اطلاعات امکان‌پذیر می‌نماید. ابزار انتقال اطلاعات به صورت قاعده‌مند می‌بندد در تسریع، تسهیل و تکوین امر فراگیری در حوزه‌های دانش بسیار کارگشا باشد. انتشارات خردمندان، به‌مثابه‌ی ابزار انتقال، با تمهید و به‌کارگیری الگوها و شیوه‌های نوین آموزشی مدون در کارگروه‌های تألیف، همواره بر آن است تا با انتشار نشر آگاهی را آسان و کاربردی نماید. با توجه به نقش و اهمیت جایگاه دانشجویان در عرصه‌ی مدیریت جامعه، فلسفه و تکوین علمی کارگروه‌های آموزشی ما، در قالب تعریف و تدوین سیاست تألیف، بر آن است تا نیازهای آموزشی دانشجویان را برآوردن در الگوهای علمی و دقیق، نظام‌مند و به‌قاعده نموده و به نحو احسن مرتفع سازد. در این رهگذر، انتشارات خردمندان بر آن است تا خودباوری علمی دانشجویان برای ایفای نقش‌پذیری اجتماعی آنها در عرصه مدیریت را تقویت نموده و در قوام غنای علمی آنان بکوشد، تا گام کوچکی در راستای اهداف بزرگ فرزندان این مرز و بوم که همانا پیشرفت، توسعه و خودکفایی ایران اسلامی است بردارد.

من چنینم که نمودم دگر ایشان دانند
عشق داند که در این دایره سرگردانند

در نظریازی ما بی‌خبران حیرانند
عاقلان نقطه پرگار وجودند ولی

انتشارات خردمندان، در راستای تالیف کتاب‌های آموزشی دانشگاهی براساس نیازهای آموزشی دانشجویان، مبتکر طرح‌های نو در این حوزه است. امیدواریم با بکارگیری تجارب خود، زمینه‌ساز ترغیب و تشویق دانشجویان عزیز در امر یادگیری بوده و نوانسته باشیم دانشجویان را در مسیر صحیح یادگیری حوزه‌های مختلف آموزشی قرار دهیم.

نگارش کتاب‌های آموزشی، در اسلوب‌های دقیق و بدیع علمی با رعایت ظرافت‌های نوشتاری در قالب نثر ساده و روان، بر آن است تا درصد رفیع نیایی آموزشی دانشجویان برآید. همواره کوشیده‌ایم تا جدیدترین الگوهای علمی در نگارش کتاب‌ها استفاده شود. بهر الگوی آموزشی، در راستای بهبود و ارتقاء شاخص‌های آموزشی و رفع نیازهای دانشجویان در امر یادگیری است. تدوین طرح‌های ساختاری ذیل، با استفاده از تجربه‌ی اساتید و نظرسنجی از دانشجویان صورت گرفته است. الگوی ارائه شده، تمام مطالب کتاب اصلی را در برمی‌گیرد:

۱. الگوهای خلاصه‌ی مطالب: الگوهای خلاصه‌ی مطالب، ساختاری متنوع اما ساده دارند. در این الگوها، با توجه به هر درس، الگویی مناسب در طرح مطالب انتخاب می‌شود؛ برگزین این بخش شیوه‌ی طرح مطالب در کتاب اصلی لحاظ شده که در قالب این الگو، روند یادگیری بسیار آسان‌تر می‌شود.

۲. بانک سوالات: این الگو در قالب آزمون‌های برگزار شده و تالیف، ضمن تقویت خودسنجی در زمان مطالعه، دانشجو را در شیوه‌ی مدیریت زمان، آشناسازی با الگوهای طرح سوالات، انتخاب بهترین شیوه‌ی مطالعه یاری می‌رساند. طراحی سوالات، ضمن در برگرفتن تمام مطالب کتاب، بر مبنای اصول علمی و طرح ارزشیابی تدوین شده که دانشجو را در مسیر صحیح مطالعه قرار می‌دهد. در طراحی بانک آزمون، ضمن طرح سوالات کلیدی و مهم، جدیدترین آزمون‌های برگزار شده با درج پاسخ‌نامه تشریحی یا کلیدی ذکر شده است.

۳. کاربردهای متنوع آموزشی: این طرح، ضمن تسریع و مدیریت مفاهیم در امر یادگیری، دانشجو را در مسیر یادگیری هدفمند و آسان قرار می‌دهد.

اگرچه معتقدیم با همکاری شما دانشجویان و اساتید محترم، این انتشارات همواره درصد بهبود و ارتقای مستمر کتاب‌های خود بوده و بیست‌و نوآوری در این بخش هستیم؛ اما خود را بی‌نیاز از نظرات و پیشنهادات شما نمی‌دانیم. خواهشمند است انتقاد یا پیشنهاد خود را به نشانی mazraati@hotmail.com ارسال کنید.

«موفقیت شما آرزوی ماست»

علیرضا مزروعی

۶	مقدمه‌ی مؤلف
۹	فصل اول: کلیات
۳۵	فصل دوم: مبانی نظری و اصول متداول حسابداری و ارزشگری مالی دولتی
۶۵	فصل سوم: مبانی حسابداری
۹۵	فصل چهارم: مراحل تشخیص و وصول درآمدها و مراحل انجام هزینه‌های دولتی
۱۱۶	فصل پنجم: حساب مستقل وجوه عمومی (خزانه)
۱۶۰	فصل ششم: حساب مستقل وجوه اعتبارات هزینه‌ای (اعتبارات جاری)
۲۵۳	فصل هفتم: حساب مستقل وجوه تملک دارائی‌های سرمایه‌ای (عمرانی)
۳۱۱	فصل هشتم: حساب مستقل وجود درآمدهای اختصاصی
۳۵۵	فصل نهم: حساب‌های مستقل وجوه امانی
۳۸۹	پیوست: آزمون خودسنجی

«بنام آنکه جان را فکرت آموخت»

من بر آنم تا در این مقدمه کوتاه نگرشی آمارگونه بر سیر تکاملی حسابداری ابتدا بر کل نظام حسابداری و سپس بر سیستم حسابداری دولتی داشته باشم، که دانش پژوهان این حرفه را مددی باشد بر شناخت هر چه بیشتر این سیستم پویا که امروزه «زبان تجارت» نامیده می‌شود. قبل از پیدایش خط و ایجاد جرعه‌های آتش یعنی حدود ۶,۰۰۰ سال پیش کودک نوپای حسابداری متولد شد. اسناد و مدارک مکشوفه مربوط به ۳۶۰۰ سال قبل از میلاد مسیح حاکی از آن است که این طفل تولدی بس ساده داشت همچون نشانه‌گذاری بر غارها یا تنه درختان. در زمان «سومریان» نظام مالی جامع تر بود به این گونه که کاهنان سومری علاوه بر نگهداشتن حساب درآمدهای حکومتی موجودی غلات، تعداد دامها و میزان املاک حکومتی را محاسبه می‌نمودند.

در «مصر» باستان سال ۵۲۶ تا ۵۸۰۰ قبل از میلاد مسیح بر اجرای طرح‌های ساختمانی کنترل حسابداری نسبتاً جامعی برقرار بوده که استفاده از نیرب کارگران کارگر در امر ایجاد بنا و حمل و نقل مصالح ساختمانی را در تشکیلاتی منظم امکان‌پذیر می‌ساخته است؟ شواهد و مدارک بدست آمده از هانا، باستان نوعی کنترل حسابداری را نشان می‌دهد که نمونه‌ای از آن نگهداری حساب معبد «پارتون»^(۱) است که در لوحه‌های مرمی «اکروپولیس»^(۲) حک شده و بخشی از آن تا به امروز بر جای مانده است.

نخستین سکه به‌عنوان واحد پول حدود ۶۰۰ سال قبل از میلاد مسیح در «لیدیا»^(۳) ضرب شد و به سرعت استفاده از آن در تمدن‌های باستانی رواج یافت. نقطه آغازین گسترش حسابداری سراسر اروپا نگارش کتاب «لوکا پاجیولی»^(۴) به سال ۱۴۹۴ بود که وی مطالب ریاضی آن را نگاهاشت و «لئوناردو داوینچی»^(۵) نقاش معروف، اشکال آن را ترسیم نمود. در کتاب مذکور سه دفتر اصلی عنوان گردید که عبارتند از: الف) دفتر باطله^(۶) که در آن خلاصه معاملات تاجر به ترتیب ریخ وقوع ثبت می‌شد. ب) دفتر روزنامه^(۷) که اقلام ثبت‌شده در دفتر باطله خلاصه و به ترتیب تاریخ وقوع در آن ثبت می‌گردید. پ) دفتر کل^(۸) که حاوی حساب‌های واقعی بوده و اقلام مربوط به دفتر روزنامه به آن انتقال می‌یافت.

از قرن شانزدهم تا اوایل قرن نوزدهم در حسابداری تحول بنیادی به عمل آمد و تنها در اواخر قرن شانزدهم تئوری «سیمون استوین»^(۹) عنوان شد که در آن مطرح گردیده «در هر معامله لازم است در مقابل هر یک یک قلم بستانکار وجود داشته باشد.»

از اوایل قرن بیستم که ماشین حساب‌های مکانیکی و الکترومکانیکی ابداع شد، در بزرگی در ابزار کار حسابداری پدید آورد و ایجاد نسل اول کامپیوتر در اوایل دهه ۱۹۵۰ باعث تحول بنیادین در ابزار کار مذکور شد. گرایش فزاینده به استاندارد کردن اصول و روش‌های حسابداری در کشورهای صنعتی که از اوایل دهه ۱۹۷۰ آغاز شد و اقدام به هماهنگ نمودن گزارش‌های مالی در کشورهای عضو جامعه اروپا به سال ۱۹۷۲ و تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری از اواخر دهه مذکور را می‌توان نتیجه کاربرد تکنولوژی نوین در حسابداری دانست.

اما در ایران:

نقطه آغازین را می‌توان با حکومت خسرو انوشیروان مرتبط نمود که به منظور تشخیص مالیات‌های ارضی تمام زمین‌های مزروعی کشور ممیزی شده و مشخصات کلی که تعیین مساحت انواع زمین و نوع محصول بود ثبت گردید و توسعه آن با ایجاد خط سیاق در دوره سلجوقیان و تکامل آن در زمان قاجاریه مرتبط می‌باشد.

1. parthenon
2. acropolis
3. lydia
4. Luca Pacioli
5. Leonardo da Vinci
6. Waste book
7. Journal
8. ledger
9. Simon Stevin

تدریس رشته حسابداری در مدرسه دارالفنون به سال ۱۲۹۰ شمسی در زمان استاد علی اکبر دهخدا و تلاش و کوشش پیشگامانی چون سیدمهدی خلیق رضوی، علی اصغر آموخته و مرتضی برومند در دهه ۱۳۲۰ و همچنین پیگیری فعالیت‌های مذکور توسط شادروان اسماعیل عرفانی و حسن سجادی نژاد در دهه ۱۳۳۰ را می‌توان نقطه عطف حسابداری نوین در ایران دانست. آغاز و انجام سیستم حسابداری دولتی:

ایجاد امپراتوری‌های باستانی دستگاه حکومتی را نیازمند به نگهداری حساب خزاین و مخارج حکومتی نمود که بدین‌گونه ایجاد حسابداری دولتی را گسترش بخشید ولی از دوران باستان تا پایان قرون وسطی در هدف حسابداری دولتی که عبارت از پس دادن حساب به حکام پادشاهان و ممیزان حکومتی بود تغییری حاصل نشد و تنها این سیستم از لحاظ کمیت توسعه یافت. در انگلستان: «میراث طولانی در انگلستان نهایتاً منجر به این امر شد که تقریباً از سال ۱۹۴۰ به بعد پارلمان حق نظارت بر درآمدها و هزینه‌های دولت را به دست آورد و از آن سال به بعد همه ساله بودجه‌ی کاملی که حاوی برنامه‌های مالی دولت و پیش‌بینی درآمدها و هزینه‌های دولت است، تصویب و برای تصویب به پارلمان تقدیم گردید.»

در فرانسه: «به موجب مصوبه‌ی ۱۹۲۲ دولت مکلف شد تا درآمدها و هزینه‌های خود را همه‌ساله پیش‌بینی کرده و جهت تصویب به پارلمان تقدیم نماید.»

در آمریکا: «از سال ۱۷۸۹ وزیر خزانه‌داری همه‌ساله گزارشی از برآورد درآمدها و هزینه‌ها به کنگره تقدیم می‌نمود ولی مصوبه سال ۱۹۲۱ قانون بودجه و حسابداری آن کشور وسیله‌ی سهولت در ریاست جمهوری همه‌ساله برنامه‌های خود را به کنگره ارائه دهد.» سیستم تهیه و تنظیم بودجه لزوماً حسابداری دولتی مناسب آن را موجب شد که باید علاوه بر ثبت درآمدها و هزینه‌های سازمان‌های دولتی قادر باشند درآمدهای پیش‌بینی شده را مقابله با محین اعتبارات مصوب و هزینه‌های واقعی را مقایسه نموده و بدین‌گونه اعمال کنترل بودجه‌ای را سبب شود. بعد از جنگ جهانی اول اخذ ایالت بر درآمد در اغلب کشورها متداول شد و پس از جنگ جهانی دوم نرخ‌های تصاعدی مالیات بر درآمد که درآمدهای بیشتر را منجر به افزایش مالیات زیادتری قرار می‌داد، معمول گردید و بدین‌سان هم مالیات‌ها منبع تأمین درآمدهای دولت شد و هم به‌صورت ابزار جهت تعدیل درآمدها و ثروت‌های اشخاص در جوامع مختلف گردید.

انقلاب روسیه به سال ۱۹۱۷ و بحران بزرگ اقتصادی بین سال‌های ۱۹۲۱ تا ۱۹۳۳، از یک‌سوی بحران اقتصادی متمرکز دولتی را باعث شد و از جانب دیگر به مداخله دولت در امور اقتصادی جهت هدایت آن (اقتصاد ارشادی) انجام داد که این هر دو وظیفه دولت‌ها را از حفظ نظم و قانون «آنگونه که اقتصاددانان کلاسیک عنوان نموده بودند» به تنظیم و کنترل «تخصیص‌های مختلف ارتقاء داد. بعد از جنگ جهانی دوم اجرای برنامه‌های بازسازی و نوسازی ویرانی‌های حاصل از دو جنگ در کشورهای اروپایی و ژاپن و اجرای برنامه‌های رشد و توسعه اقتصادی در کشورهای آسیایی، آفریقایی و آمریکای لاتین باعث مداخله هر چه بیشتر دولت‌ها در امور اجتماعی و اقتصادی شد و قوانین و مقررات بیشتر و گسترده‌تری جهت هدایت و نظارت دولت‌ها در امور اقتصادی وضع گردید که از آن جهت می‌توان نظارت و کنترل بانک‌ها، بورس‌های اوراق بهادار و مقررات مربوط به کنترل دستمزدها و قیمت‌ها را نام برد. اکنون من با نگارش سطوری که در این کتاب آمده قصد دارم خدمتی هر چند ناچیز در بسط و توسعه کنترل بودجه‌ای و حسابداری دولتی بنمایم. باشد که قسمتی از دین خویش را به میهن عزیز و ملت فداکار آن پرداخته باشم.